

um breyting á lögum nr. 46 14. apríl 1954, um tekjuskatt og eignarskatt.

(Lagt fyrir Alþingi á 77. löggjafarþingi, 1958.)

1. gr.

a. b-liður 1. málsg. 3. gr. laganna orðist svo:

Gagnkvæm ábyrgðarfélög, kaupfélög og önnur samvinnufélög.

b. c-liður 1. málsg. sömu greinar orðist svo:

Sameignarfélag og samlög, sem hafa það að meginmarkmiði að annast vinnslu eða sölu á framleiðsluvörum félagsmanna. Einnig önnur sameignarfélag með ótakmarkaðri persónulegri ábyrgð félagsmanna, enda séu þau skrásett firmu og hafi tilkynnt til firmaskrár, að þau óski að vera skattlögð sem félag. Slik tilkynning skal hafa borið firmaskrá í síðasta lagi innan mánaðar, eftir að lög þessi öðlast gildi, eða innan þriggja mánaða, eftir að félag hóf rekstur sinn. Að öðrum kosti skal öllum tekjum og eignum slíks félags skipt milli sameigenda í samræmi við hlutdeild þeirra í félaginu og þær skattlagðar með öðrum tekjum þeirra og eignum. Félagi, sem skrásett hefur verið sem sjálfstæður skattaðili samkvæmt framansögðu, er ekki heimilt að taka síðar upp þá reglu að skipta tekjum eða eign til skatts.

c. Við 1. málsg. 3. gr. laganna bætist nýr stafliður, þannig:

d. Sjóðir og stofnanir, sem ekki eru sérstaklega undanþegin skattgjaldi, sbr. 4. gr., svo og dánarbú og þrotabú.

d. 2. málsg. 3. gr. laganna fellur niður.

e. 3. málsg. sömu greinar, er verður 2. málsg., orðist svo:

Félög og stofnanir, sem um ræðir í grein þessari, þar með talin sameignarfélag þau, er um ræðir í c-lið 1. málsg., og ekki eiga heimili hér á landi, en hafa hér tekjur af eignum eða atvinnu, sams konar og um ræðir í 2. gr., skulu greiða skatt í rikissjóð af tekjum þessum samkvæmt ákvæðum II. tölul. 6. gr.

2. gr.

a. Síðasta málsg. I. tölul. 6. gr. laganna falli niður, en í stað hennar komi:

Tekjuskatt, sem ekki nær kr. 20.00, skal fella niður við álagningu.

b. Í stað II. og III. tölul. sömu greinar komi einn tölul., II., er orðist svo:

Skattgjald þeirra, er um ræðir í a-, b-, c- og d-liðum 3. gr., skal vera 25% af skattskyldum tekjum.

3. gr.

a. 6. málsg. 8. gr. laganna orðist svo:

Félög þau, er um ræðir í 3. gr. a, mega draga frá tekjum sínum útborgaðan arð, þó eigi meira en 8% af innborguðu hlutafé eða stofnfé.

b. Orðið „stríðsgróðaskattur“ á tveim stöðum í 7. málsg. sömu greinar falli burt.

4. gr.

h-liður 10. gr. laganna orðist svo:

Fæðiskostnað sjómanna á íslenskum fiskiskipum, ef þeir þurfa sjálfir að sjá sér fyrir fæði. Við ákvörðun þess kostnaðar sé farið eftir mati skattyfirvalda á fæði til tekna.

Einnig skal draga frá tekjum sjómanna á íslenskum fiskiskipum, þar með töldum sel- og hvalveiðiskipum, kr. 500.00 á mánuði vegna hlífðarfatakostnaðar, og miðast frádrátturinn við þann vikufjölda, er þeir eru háðir greiðslu slysatryggingariðgjalda sem fiskimenn. Þá skal og sömu aðilum veittur sérstakur frádráttur, kr. 850.00 fyrir hvern mánuð, reiknað á sama hátt, enda hafi þeir verið skipverjar á þess konar skipum í a. m. k. 3 mánuði á viðkomandi skattári.

Hlutaráðnir menn skulu og njóta frádráttar samkv. 2. málsg. þessa stafliðar, þótt þeir séu eigi lögskráðir, enda geri útgerðarmaður skattanefnd fullnægjandi grein fyrir, hvernig hlutaskiptum er farið og yfir hvaða tímabil launþegi hefur tekið kaup eftir hlutaskiptum.

5. gr.

14. grein laganna verði þannig:

Af skuldlausri eign skal árlega greiða skatt sem hér segir:

I. Af eign einstaklinga, sem taldir eru í 1. og 2. gr., reiknast skatturinn þannig:

Af	30000—	60000	kr. greiðist	45	kr. af	30000	og	3.0‰	af afgangi.
—	60000—	80000	—	135	—	60000	—	4.5‰	—
—	80000—	100000	—	225	—	80000	—	6.0‰	—
—	100000—	150000	—	345	—	100000	—	7.5‰	—

Af 150000— 200000 kr. greiðist	720 kr. af 150000 og 9.0‰ af afgangi.
— 200000— 500000 —	— 1170 — — 200000 — 10.5‰ — —
— 500000—1000000 —	— 4320 — — 500000 — 12.0‰ — —
— 1000000—2000000 —	— 10320 — — 1000000 — 13.5‰ — —
— 2000000 og þar yfir	— 23820 — — 2000000 — 15.0‰ — —

Af eign, sem ekki nemur 30000 kr., greiðist enginn skattur.

II. Af eign félaga og annarra skattskyldra aðila, sem taldir eru í 3. gr., greiðist 7‰ — sjö af þúsundi.

6. gr.

Síðari málsgr. 15. gr. laganna orðist svo:

Menn, sem eigi eru heimilisfastir hér á landi, og útlend félög greiða eignarskatt af þeim eignum sínum hér á landi, sem gefa af sér tekjur þær, er um ræðir í 2. gr. Reiknast eignarskattur einstaklinga samkvæmt reglum í 14. gr. I, þó aldrei lægri en 6‰ af hinum skattskyldu eignum, en eignarskattur útlendra félaga reiknast samkvæmt 14. gr. II.

7. gr.

58. gr. laganna orðist svo:

Ríkisskattanefndin skal hafa eftirlit með því, að fylgt sé fyrirmælum laga þessara um ávöxtun og ráðstöfun á fé nýbyggingarsjóðs, en ákvæði laga þessara gilda bæði um það fé, er greitt var í nýbyggingarsjóð árið 1941, og það fé, sem síðar er í hann lagt.

Skattanefndir skulu senda ríkisskattanefnd skýrslu um framlög í nýbyggingarsjóð og innstæðu hvers fyrirtækis, svo fljótt sem unnt er, eftir að upplýsingar um það hárust þeim í hendur. Um hver áramót skulu þau fyrirtæki, er fé eiga í nýbyggingarsjóði, senda nefndinni skýrslu um ráðstöfun þess fjár, er þau hafa tekið úr sjóðnum á liðnu ári.

Nú telur ríkisskattanefndin vafa á því, að fé úr nýbyggingarsjóði hafi verið varið samkvæmt ákvæðum laga þessara, og skal hún þá tafarlaust tilkynna það stjórn viðkomandi útgerðarfélags. Nefndin skal síðan úrskurða um það, hvort greiða skuli skatt af fénu samkv. síðari málsgr. 56. gr., og tilkynna það skattanefnd og eiganda sjóðsins.

8. gr.

Orðið „striðsgróðaskattur“ í 60. gr. laganna falli burt.

9. gr.

Orðin „laga nr. 6 9. jan. 1935, um tekjuskatt og eignarskatt“ í 62. gr. laganna falli burt.

10. gr.

63. gr. laganna orðist svo:

Við ákvörðun tekjuskatts árið 1958 af tekjum ársins 1957 skal veita sérstaka lækkun á tekjuskatti öllum hjónum, sem hafa 2 börn á framfæri og undir 55500 kr. í hreinar tekjur. Hjá þessum hjónum, er hafa 54500 kr. hreinar tekjur eða lægri, skal lækkunin nema 50%. Nemi tekjurnar yfir 54500 kr., skal lækkunin vera 47½% á tekjuskatti af 54550 kr. hreinum tekjum og minnka þannig áfram um 2½% við hverjar 50 kr., sem tekjur fara yfir 54550 kr., og hverfa við 55500 kr. hreinar tekjur.

Eftir sömu reglu skal lækka tekjuskatt allra annarra hjóna svo og einstaklinga, sem greiða ættu sama tekjuskatt eða lægri en áðurgreind hjón, ef þau nyttu ekki áðurgreindrar skattlækkunar.

Framangreind skattlækkun skal einnig gilda við ákvörðun gjaldárgjalda á árinu 1958.

11. gr.

64.—67. gr. laganna, að báðum meðtöldum, falli burt. 68. gr. laganna verður 64. gr.

12. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi og skulu fyrst koma til framkvæmda við álagningu tekju- og eignarskatts fyrir skattárið 1957.

Jafnframt eru felld úr gildi lög nr. 21 20. maí 1942, um stríðsgróðaskatt, og lög nr. 37 10. maí 1957, um aukinn skattfrádrátt til handa skipverjum á fiskiskipum.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Aðalatriðin í frumvarpinu eru þessi:

1. Ný ákvæði um skattgreiðslur félaga, sem m. a. fela í sér þá breytingu, að skattar allra félaga verði jafn hundraðshluti af skattskyldum tekjum og eignum þeirra, þ. e. að félög borgi ekki stighækkandi skatta.

Árið 1954 voru gerðar allmiklar breytingar á lögum um skattgreiðslur til ríkisins af tekjum einstaklinga. Áður höfðu verið í gildi þrenn lagafyrirmæli um skatt á tekjur, bæði einstaklinga og félaga, þ. e. lög um tekjuskatt, tekjuskattsviðauka og stríðsgróðaskatt. Með lagabreytingunni 1954 var hætt að leggja tekjuskattsviðauka og stríðsgróðaskatt á tekjur einstaklinga, en ákveðið, að þeir skyldu greiða aðeins einn tekjuskatt til ríkisins. Hins vegar var þá frestað að gera breytingar á ákvæðum laganna um skattgreiðslur félaga.

Lögin um tekjuskattsviðauka féllu úr gildi í árslok 1955 og voru þá ekki endurnýjuð. En stríðsgróðaskattur samkv. lögum nr. 21/1942 er enn lagður á tekjur félaga.

Með frv. þessu er m. a. stefnt að því að breyta lagafyrirmælum um skattgreiðslur félaga, sem frestað var við endurskoðun skattalaganna 1954. Er þá lagt til, að lögin um stríðsgróðaskatt verði felld úr gildi og að ný ákvæði verði sett um tekjuskatt félaga, sem greiði eftirleiðis aðeins einn tekjuskatt til ríkisins, eins og einstaklingar.

2. Skattur á lágum tekjum einstaklinga verði lækkaður enn meira en áður.
3. Enn aukinn tekjufrádráttur hjá sjómönnum á fiskiskipum við útreikning á tekjuskatti þeirra.
4. Ný ákvæði um eignarskatt. Breytingarnar á skattinum eru miðaðar við það, að hækkun fasteignamatsins, sem gekk í gildi á s. l. ári, verði ekki til þess að auka eignarskattinn til ríkisins í heild.

Þegar breytt var lögum um tekjuskatt, árið 1954, voru engar breytingar gerðar á lagafyrirmælum um greiðslu eignarskatts. Hins vegar hefur eignarskattur, samkvæmt lögum nr. 46/1954, verið innheimtur með 50% álagi undanfarin ár.

Eins og kunnugt er, hefur undanfarið verið unnið að athugunum á breytingum á skattalögunum varðandi skattgreiðslur hjóna. Þeim athugunum er ekki að fullu lokið, og það mál er þannig vaxið, að það þarf að athugast í sambandi við tekjuöflun til að mæta rýrnun á skattatekjum ríkisins, sem verulegar breytingar á lögum um þetta efni mundu hafa í för með sér.

Um einstakar greinar frv. skal tekið fram:

Um 1. gr.

Úr upptalningunni í b-lið 1. málsg. 3. gr. laganna eru felld orðin „smjörbú“ og „sláturfélög“. Slík afurðasölufélög verða eftir sem áður talin með öðrum samvinnufélögum í þeim staflið, ef þau starfa á grundvelli samvinnulaganna, en að öðrum kosti verða þau talin með samlögum í c-lið sömu málsg.

Samkvæmt núgildandi ákvæðum 2. málsg. 3. gr. laganna skulu samlög og sameignarfélög, þar sem eigendur eru fleiri en 3 og með ótakmarkaðri persónu-

legri ábyrgð, alltaf skattlögð sem sjálfstæður skattaðili. Ef hins vegar eigendur slíkra sameignarféлага eru ekki fleiri en 3, geta þeir valið um það, hvort skattur er lagður á félagið sjálft eða tekjum og eignum félagsins skipt niður á þá sjálfa. Eigendur slíkra féлага geta því valið þá leið í þessu efni, sem er þeim hagstæðari, t. d. ef þeir persónulega hafa litlar tekjur, geta þeir haft hagnað af því að skipta upp tekjum sameignarfélagsins og bæta sínum tekjuhluta við persónulegar tekjur sínar, en öfugt, ef þeir hafa háar persónulegar tekjur. Slíkt verður að teljast óeðlilegt.

Hér er lagt til, að sameignarfélög og sanilög, sem hafa það að meginmarkmiði að annast sölu á framleiðsluvörum félagsmanna, skuli alltaf skattlögð sem sjálfstæður skattaðili. Enn fremur önnur sameignarfélög með ótakmarkaðri persónulegri ábyrgð félagsmanna, hver sem eigendafjöldi er, ef þessi félög eru skrásett firmu og hafa tilkynnt til firmaskrár innan vissra tímatakmarka, að þau óski að vera skattlögð sem félög. Hjá þeim sameignarfélögum, sem ekki hafa fullnægt þessum skilyrðum, er tekjum og eignum skipt til skatts hjá eigendunum. Þeir, sem að sameignarfélögum standa, geta því í upphafi valið um, hvora þessa leið þeir vilja fara, en ekki valið um skattlagningaráðferðir síðar. Bent skal á, að þessi umræddu félög njóta ekki frádráttar í varasjóð samkv. 7. málsg. 8. gr. eða arðsfrádráttar samkv. 6. málsg. sömu greinar.

Breytingin á orðalagi 3. málsg. er aðeins til samræmis við aðrar breytingar í lagagreininni.

Um 2. gr.

Með þessari grein eru felld úr gildi ákvæði II. tölul. 6. gr. laganna um skattstiga, sem tekjuskattur þeirra féлага, er um getur í a- og c-liðum 3. gr. laganna, reiknast eftir, og ákvæði III. tölul. sömu lagagreinar um skattgreiðslur þeirra féлага, sem nefnd er í b-lið 3. gr., en í staðinn koma ákvæði um, að tekjuskattur allra þessara féлага skuli vera 25% af skattskyldum tekjum þeirra.

Undanfarið hafa hlutafélög borgað stighækkandi skatt af tekjum sínum. Aftur á móti hefur tekjuskattur samvinnuféлага verið ákveðinn hundraðshluti af tekjum, án stighækkunar. En stríðsgróðaskatturinn samkvæmt lögum frá 1942 er stighækkandi, og nær hann til allra skattskyldra féлага.

Hér er lagt til, að tekjuskattur allra féлага verði jafn hundraðshluti af skattskyldum tekjum, en horfið verði frá stighækkuninni. Til stuðnings þeirri tillögu má m. a. nefna, að stighækkandi tekjuskattur getur torveldað nokkuð stofnun og rekstur stærri féлага, sem hagkvæmt gæti verið að hefðu með höndum sérstök verkefni á atvinnu- og viðskiptasviðinu, þar sem þörf er fyrir allmikil fjárframlög og þátttöku margra aðila. Í þessu sambandi má og benda á, að á undangengnum árum hafa ýmsir þátttakendur í hlutafélögum stofnað fleiri félög í því formi og skipt rekstri sínum milli þeirra, og mun það einkum hafa verið gert til þess að komast að meira eða minna leyti fram hjá stighækkun tekjuskattsins.

Í Noregi og Svíþjóð eru tekjuskattar hlutaféлага hlutfallslegir, en ekki stighækkandi. Í Danmörku er skatturinn hins vegar stighækkandi þannig, að hann hækkar eftir því, sem tekjurnar aukast í hlutfalli við innborgað hlutfé. Það fyrirkomulag var í gildi hér á landi um skeið, eftir 1921. En ríkisstjórnir Dana hafa síðustu árin lagt fyrir þingið frumvörp um breytingar á skattalögunum, sem m. a. fela í sér tillögur um að taka upp hlutfallslegan skatt á tekjur hlutaféлага, en hverfa frá stighækkuninni. Í Bandaríkjunum er tekjuskatturinn jafn hundraðshluti af skattskyldum tekjum hlutaféлага, en ekki stighækkandi.

Eins og áður segir, er lagt til, að tekjuskattur féлага verði 25% af skattskyldum tekjum. Af hagskýrslum sést, að árin 1955 og 1956 hafa tekjuskattur og hluti ríkissjóðs af stríðsgróðaskatti numið samtals að meðaltali um 20% af nettótekjum félaganna. Nettótekjur eru þar taldar hreinar tekjur félaganna, áður en arður af hlutfé og skattfrjálst varasjóðstillag er dregið frá tekjunum. Þegar sá útborgaði

arður af hlutafénu og þau framlög í varasjóði, sem félögin mega draga frá tekjum, áður en skattur er reiknaður, er dregið frá nettótekjunum, koma út þær tekjur, sem skattur reiknast af. Þarf þá hærri hundraðshluta í skatt en að framan greinir, til þess að rikissjóður fái jafnmiklar eða svipaðar skatttekjur frá félögunum og áður.

Gert er ráð fyrir, að þessi nýja tilhögun hafi ekki í för með sér neina teljandi breytingu á heildarskatti félaga til ríkisins.

Þá er sú breyting gerð á tekjuskatti einstaklinga, að nái tekjuskattur ekki 20 kr., skal hann felldur niður við álagningu. Þykir þetta rétt af hagkvæmnisástæðum, ef fækka mætti með því móti tölu gjaldenda.

Um 3. gr.

Samkvæmt 6. málsg. 8. gr. laganna mega hlutafélög nú draga frá tekjum sínum 5% af innborguðu hlutafé. Í a-lið frv.-greinarinnar er lagt til, að í stað 5% komi 8%, en frádrátturinn komi því aðeins til greina, að arðurinn sé útborgaður til hluthafa.

Eðlilegt þykir að heimila hlutafélögum að draga frá skattskyldum tekjum sínum arð greiddan hluthöfum, allt upp í 8% af innborguðu hlutafé, en það er hámark lögleyfðra vaxta. — Sú hækkun frádráttarheimildar vegna arðsútborgunar, sem hér er gerð tillaga um, er til samræmis við breytingar, sem gerðar hafa verið á lögum um vexti, þar sem telja má eðlilegt og sanngjarnt, að hlutafélög fái að telja arð útborgaðan hluthöfum af innborguðu hlutafé, sem nemur hámarki útlánsvaxta, til rekstrarkostnaðar og skattfrádráttar, svo sem vexti af lánsfé frá öðrum en hluthöfum.

Um 4. gr.

Greinin fjallar um breytingu á h-lið 10. gr. laganna.

Með lögum nr. 37/1957 var hlífðarfatafrádráttur fiskimanna aukinn og þeim auk þess veittur sérstakur frádráttur. Þau lög eru nú felld inn í sjálf skattalögin, jafnframt því sem hinn sérstaki frádráttur er hækkaður og heimildin til hlífðarfatafrádráttar látin ná til allra fiskimanna.

Samkv. frv. skulu allir skipverjar á öllum fiskiskipum, þar með á sel- og hvalveiðiskipum, njóta fulls hlífðarfatafrádráttar; skiptir ekki máli, hvaða starfi skipverji gegnir um borð, og ekki heldur stærð fiskiskips eða fiskibáts. Sama er að segja um hinn sérstaka frádrátt að fjárhæð kr. 850.00 á mánuði, enda hafi hlutaðeigandi verið skipverji á fiskiskipi í a. m. k. 3 mánuði á árinu. Ákveðið er, að hlutaráðnir menn, þótt eigi séu lögskráðir, skuli njóta þessa frádráttar.

Um 5. gr.

Í 10. gr. laga nr. 33 14. maí 1955, um samræmingu á mati fasteigna, segir m. a., að þegar hið nýja fasteignamat samkvæmt lögnum taki gildi, skuli endurskoða gildandi lagaákvæði um eignarskatt og miðist sú endurskoðun við það, að skatturinn hækki ekki almennt vegna hækkunar á fasteignamatinu.

Þessi endurskoðun hefur nú farið fram, og mun eignarskattsstigi sá, er greinir í I. tölul. þessarar greinar, gefa mjög svipaðan heildarskatt frá einstaklingum og gildandi eignarskattsstigi, þó sennilega heldur lægri.

Eignarskattur félaga samkv. II. tölul. er nú ákveðinn sami þúsundhluti af allri eign, og má í því sambandi vísa til þess, er áður segir um tekjuskattsstiga félaga. Verði þetta lögfest, má ætla, eftir útreikningum, sem gerðir hafa verið, að eignarskattur félaga í heild nemi svipaðri fjárhæð og áður.

Um 6. gr.

Parfnast ekki skýringa.

Um 7. gr.

Hér er ekki um efnisbreytingu að ræða, heldur er 4. tölul. 1. gr. laga nr. 50 5. apríl 1948 felldur inn í greinina, eftir því sem við á.

Um 8. gr.

Greinin er afleiðing af niðurfellingu stríðsgróðaskatts.

Um 9. gr.

Lagfæring á orðalagi.

Um 10. gr.

Ákvæði þessarar greinar eru sett í framhaldi af lögum nr. 15 20. marz 1957, um lækkun tekjuskatts af lágtekjum, en gildi þeirra laga var bundið við fyrra ár. Tvær breytingar eru þó gerðar frá þeim lögum.

Í fyrsta lagi er skattlækkunin nú ákveðin enn meiri en áður, eða 50% í stað 33⅓%, jafnframt því sem tekjuhámarkið er miðað við 55500 kr. hreinar tekjur hjá hjónum með 2 börn í stað 47500 kr. hreinna tekna hjóna með 1 barn á framfæri áður.

Í öðru lagi er hið óeðlilega þrep, sem myndaðist í skattstiga samkvæmt fyrri lögum um þetta efni, nú jafnað út, þannig að ekki gætir þess misræmis, er áður var á skatti þeirra, er báru hæstan lækkaðan tekjuskatt annars vegar og lægstan tekjuskatt án lækkunar hins vegar, sbr. lög nr. 60/1950, nr. 109/1951, nr. 108/1952 og nr. 15/1957. Jöfnunin er gerð þannig, að lækkunarprósentan fellur smám saman úr 50% í 0, þ. e. um 2½% við hverjar 50 kr., sem hreinar tekjur hækka á 1000 kr. bilinu frá 54500 að 55500 kr.

Skattlækkun hjá hjónum með tvö börn á framfæri og 54500 kr. hreinar tekjur nemur helmingi af skatti þeirra, þ. e. 511 krónum. Þessarar hámarkslækkunar, kr. 511.00, njóta þeir, sem hafa eftirtaldar hreinar tekjur: Einstaklingar kr. 35850.00. Barnlaus hjón kr. 44100.00. Hjón með 1 barn kr. 49300.00. Hjón með 3 börn kr. 59700.00. Hjón með 4 börn kr. 64900.00. Hjón með 5 börn kr. 70100.00.

Um 11. gr.

Felld eru niður bráðabirgðaákvæði, sem áður eru úr gildi gengin eða falla niður um leið og frumvarp þetta verður að lögum.